

ภาคผนวก 2ง

การประชุมระดมสมอง

การประชุมระดมสมอง

การส่งเสริมและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

1. การประชุมสัมมนา เรื่องการส่งเสริมและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. ผู้รับผิดชอบโครงการ โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. หลักการและเหตุผล

ตามที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมกำลังดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมีประเด็นสำคัญเรื่องการบริหารจัดการและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวถือเป็นทุนที่สำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาภายใต้กรอบการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อันจะก่อให้เกิดความสมดุลในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ถึงแม้ว่าทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ จะมีความหลากหลายและโดดเด่น แต่การเล็งเห็นถึงความสำคัญและ ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวยังมีความไม่ชัดเจน ดังนั้นการแสวงหาและ ดึงศักยภาพที่มีอยู่มาสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยมีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ถือเป็นทางเลือกในการสร้างโอกาสให้กับประชาชน ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดและการวางรากฐานที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

4. เป้าหมายของโครงการ

ระดมสมองเพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

5. วัตถุประสงค์

1. นำเสนอร่างแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในประเด็นการส่งเสริมและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมสมองเพื่อกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน

3. เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

4. เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

6. ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่จันทร์ ที่ 12 กรกฎาคม 2547 ณ ห้องหาดใหญ่ โรงแรมเจบี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ตั้งแต่เวลา 08.30 – 17.00 น.

7. กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานและองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว องค์กรพัฒนาเอกชนชุมชนและประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อนำมาปรับปรุงแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในประเด็นการบริหารจัดการและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

2. สร้างโอกาสและทางเลือกในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในมิติต่างๆ ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3. เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการประสานงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำ

สรุปประเด็นการอภิปรายและระดมความคิดเห็นรายกลุ่ม

กลุ่มที่ 1 การจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์

ผู้ดำเนินการประจำกลุ่ม: ศศ.ดร.กำพล มีสวัสดิ์

ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาและสรุปความคิดเห็นจากเวที

1.1 การกำหนดเขต (Zoning) ต่อการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

- ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์ เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติร่วมกันและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวให้เหมาะสม และสอดคล้องกับทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่
- ควรมีการประสานงานในการจัดนำเที่ยว ระหว่างกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเรื่องการบริหาร การอำนวยความสะดวก และการจัดที่พักค้างแรม เป็นต้น

1.2 ปัญหาและความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

- ความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับผู้ประกอบการและคนในชุมชนในเรื่องของระเบียบปฏิบัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นกรณีความขัดแย้งในการจัดการ การท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะหมาก
- ข้อจำกัดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวบางประเภทส่งผลให้ ไม่มีความต่อเนื่องของรายได้ตลอดทั้งปี เช่น กิจกรรมการดูนกที่ทะเลน้อย จะสามารถดูนกได้ 3 เดือนใน 1 ปี ฉะนั้นควรมีกิจกรรมเสริมในช่วงที่นักท่องเที่ยวมีน้อย กิจกรรมเสริมเช่น การเดินป่า การชมศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ หรือบริเวณโดยรอบทะเลสาบสงขลา
- ควรมีการขยายแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติมขึ้นในบริเวณใกล้เคียง และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมสถานที่ได้หลากหลายมากขึ้น
- ควรมีการพัฒนาเครื่องอุปโภค สาธารณูปโภค ในเส้นทางท่องเที่ยวให้เหมาะสมและกลมกลืนกับแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่
- ปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานที่เป็นสมบัติของชาติ เพื่อเข้าไปทำสวนยางพารา

1.3 ความตื่นตัวของหน่วยงาน และองค์กรภาครัฐต่อการวางแผนงานด้านการท่องเที่ยว

- ควรแบ่งเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาการจัดเก็บรายได้ที่ซ้ำซ้อนจากกิจกรรมการท่องเที่ยว
- เจ้าหน้าที่ของภาครัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังในการลงโทษผู้ที่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- รัฐบาลควรระบุหน่วยงานต้นสังกัดว่าหน่วยงานใดมีความรับผิดชอบในงานประเภทใด หรือด้านใดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนเพื่อลดปัญหาการเกี่ยงภาระหน้าที่ของหน่วยงาน และปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

- กำหนดให้มีการขยายพื้นที่เขตอนุรักษ์เพิ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการดูแลรักษาทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว
- กำหนดเขต (Zoning) พื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน เช่น พื้นที่อนุรักษ์สัตว์น้ำ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการหรือข้อกำหนดเฉพาะพื้นที่นั้นๆ เช่น การห้ามจับสัตว์น้ำในฤดูการวางไข่ ห้ามการรบกวนในพื้นที่การทำรังและการวางไข่ของนก
- รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่นในแต่ละด้านอย่างชัดเจน

1.4 มาตรการและแนวทางในการเฝ้าระวังป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงของความเสี่ยงของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

- ภาครัฐและประชาชนควรร่วมมือกันในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงความเป็นธรรมชาติมากที่สุด
- ชุมชนในพื้นที่ควรร่วมมืออย่างจริงจังในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- ควรมีการขยายพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ให้มีเพิ่มมากขึ้น
- พื้นฟูศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนสืบไป
- ควรมีการทำนุบำรุงรักษาทางน้ำธรรมชาติ เนื่องจากหากคลองธรรมชาติตื้นเขินควรมีการขุดลอกบ้าง เพื่อเป็นการระบายน้ำจากแหล่งต้นน้ำ
- ป้องกันการบุกรุกป่าพรุโดยการขุดลอกคลองเดิมให้มีอาณาเขตที่ชัดเจนขึ้น

กลุ่มที่ 2 เครือข่ายชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้ดำเนินการประจำกลุ่ม: อ. อภิรมย์ พรหมจรรยา

ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาและสรุปความคิดเห็นจากเวที

2.1 ความเป็นไปได้ในการนำการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง การนำการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีความเป็นไปได้สูงเนื่องจากชุมชนมองเห็นถึงการรวมกลุ่มการทำงาน การสร้างองค์การทำงานในระดับท้องถิ่น การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดแผนงานด้วยตัวเอง ตลอดจนการมองเห็นถึงการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวจากอาชีพของคนในชุมชนเอง เช่น การนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ อ.ระโนด จ.สงขลา โดยเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวดังนี้

- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยศึกษารูปแบบและวิถีชีวิตการปลูกข้าว การสูบน้ำ การเที่ยวชมสวนผลไม้ และการท่องเที่ยวในพื้นที่พรุ เป็นต้น
- การเยี่ยมชมกลุ่มอนุรักษ์ควายไทย (ม. 6 และหมู่ 4 ต.บ้าน มีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ ชลประทาน อ.ระโนด)
- การเยี่ยมชมการปลูกผักปลอดสารพิษ ที่ ต.บ้านขาว และ ต.วัดสน อ.ระโนด เป็นต้น

- จากตัวอย่างการดำเนินงานทางภาคประชาชนมีความเห็นว่าหากสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนรูปแบบการท่องเที่ยวจากวิถีชีวิต ที่สอดคล้องในกลุ่มอาชีพ หากมีการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง จะสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ จะยั่งยืนได้อย่างไร

การท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ จะพัฒนาและนำไปสู่ความยั่งยืนได้นั้นจำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น

ในพื้นที่จังหวัดพัทลุงมีปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น

- นักท่องเที่ยวและชุมชนขาดจิตสำนึกในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว
- ความเสื่อมโทรมของอุทยานนกน้ำทะเลน้อยเนื่องจากมีความตื่นเงิน เต็มไปด้วยวัชพืช และสารพิษ อื่นๆ
- ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวน้อยมาก
- รายได้กระจุกตัวเฉพาะกลุ่ม

นอกจากนั้นปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมของการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ เช่น

- แหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมไม่พร้อมต่อการดำเนินงานโดยชุมชน
- ชุมชนขาดงบประมาณในการบูรณะ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและทางศิลปวัฒนธรรม
- ไม่มีหน่วยงานเข้ามาดูแลรับผิดชอบและช่วยเหลืออย่างชัดเจน และต่อเนื่อง
- ขาดบุคลากรที่จะคอยแนะนำการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว เช่นการวางระบบการบริหารจัดการ

การวางแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

- ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยว
- หน่วยงานที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา ขาดการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด

สถานภาพของรูปแบบ/ประเภท/กิจกรรมของการท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ

สถานภาพของรูปแบบ/ประเภท/กิจกรรมของการท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ ในปัจจุบันมีความชัดเจนน้อย แต่เป็นสิ่งที่ชุมชนมีความคาดหวังเนื่องจากเล็งเห็นถึงการสร้างโอกาสในการแสวงหารายได้ให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนมีความคิดเห็นว่า

- หากมีการประสานความร่วมมือในหลายฝ่ายของทุกภาคส่วน ทั้งในส่วนหน่วยงานราชการทั้งในและนอกพื้นที่ ที่จะส่งเสริมงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ และต่อเนื่อง จะสามารถเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

- กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำมีไม่หลากหลายทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดผลในทางปฏิบัติ
- ขาดความต่อเนื่องของชุมชนในการปฏิบัติงาน
- แหล่งท่องเที่ยวในบางพื้นที่มีความเสื่อมโทรม ขาดความปลอดภัย ในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

เครือข่ายชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่องและเกิดผลในทางปฏิบัติ

- ควรเชิญองค์กรเครือข่ายและผู้ประกอบการภาคเอกชนร่วมประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปที่จะทำโครงการ โปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกัน
- ทำทัวร์นำร่อง โดยให้องค์กรเครือข่ายเข้าไปร่วมปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังการดำเนินงาน ทั้งพื้นที่ของตนเองและพื้นที่อื่น
- ให้ชุมชนวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชนตัวเองว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้วนำข้อสรุปนั้นมาทำคู่มือเพื่อเป็นองค์ความรู้สำหรับชุมชนนั้น
- กำหนดบทบาท / หน้าที่ของเครือข่ายชุมชน เช่น
 - สร้างความเข้าใจภายในชุมชน
 - กำหนดขอบเขตของการท่องเที่ยว
 - สนับสนุนกิจกรรมของชุมชน
 - การเชื่อมโยงหน่วยงานของรัฐ / เอกชนที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงกัน
 - แลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยใช้เวทีแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

การท่องเที่ยวกับการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรมได้นั้น จะต้อง

- (1) มีองค์กรเข้ามาช่วยเหลือ ในการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การสร้างและขยายตลาด
- (2) มีการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อบริหารงานด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน
- (3) สร้างงานและสร้างอาชีพจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน เช่น การบริการที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้าขายของที่ระลึกของท้องถิ่น โดยให้เหมาะสม กลมกลืน ไม่ขัดต่อความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนทั้งนี้เพื่อไม่ให้รายได้กระจุกตัวอยู่กับกลุ่มหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ความคาดหวังจากการเข้าร่วมประชุมระดมสมองในกลุ่มเครือข่ายชุมชน

- อยากให้เกิดคณะทำงานติดต่อประสานงานที่แท้จริง เกิดผลในทางปฏิบัติและต่อเนื่อง และเกิดรายได้
อย่างเป็นธรรมให้แก่ชุมชน
- ต้องการคนที่มีความรู้ จริงจัง จริงใจ มาช่วยเหลือชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- เราคิดแต่ให้ชุมชนเข้มแข็ง แต่ไม่มีใครเข้าไปช่วยเหลือในด้านสร้างความเข้มแข็งและด้านความร่วมมือ
- ทุกชุมชนมีความพร้อมที่จะดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบควรเข้ามา
ช่วยเหลือในการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อก่อให้เกิดการ
พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน
- ควรมีการพัฒนาข้อมูลข่าวสาร และมีการประชาสัมพันธ์งานด้านการท่องเที่ยว ที่เข้าถึงชุมชนและเกิดผล
ต่อการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 มุมมองด้านการตลาด และธุรกิจการท่องเที่ยว

ผู้ดำเนินการประจำกลุ่ม: น.ส.อรสา คงทอง

ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาและสรุปความคิดเห็นจากเวที

3.1 ความเป็นไปได้ของการขยายตัวด้านตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ ถือได้ว่ามีความเป็นไปได้สูง
หากพิจารณาจากจุดขายคือทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่โดยรอบลุ่มน้ำฯ แต่การขยายตัวในด้านตลาดการ
ท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง หากเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักและอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำในแหล่งท่องเที่ยวรองและ
แหล่งท่องเที่ยวระดับอนุภาคการวางกลยุทธ์เพื่อสร้างและขยายตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ จึงถือว่าอยู่ใน
ระดับเริ่มต้นของการดำเนินงาน ซึ่งจากการวิเคราะห์รายกลุ่ม อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานในประเด็น
ดังกล่าวเกิดจาก

- จำนวนนักท่องเที่ยวไม่แน่นอน
- แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่งขาดจุดดึงดูดใจ (จุดขาย)
- ขาดองค์กรในการจัดการและดำเนินงานที่ชัดเจน แม้ว่าในบางพื้นที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลให้
ความสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนและดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
ด้วยตัวเองแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
- มีข้อจำกัดในด้านข้อมูลและขาดการเชื่อมโยงทางด้านข้อมูลในแต่ละพื้นที่
- การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนขาดมาตรฐานที่จะรองรับนักท่องเที่ยว เช่นด้านการให้
บริการแก่นักท่องเที่ยว สถานที่พักแรม ร้านอาหาร ห้องน้ำสาธารณะ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3.2 ความคุ้มค่าของผู้ประกอบการต่อการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ ในสภาพปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ โดยผู้ประกอบการมีข้อจำกัด ทั้งนี้ ข้อจำกัดดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ เงื่อนไขของชุมชน การบริหารจัดการและวิสัยทัศน์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น

- งบต. ใช้กลยุทธ์หาผลประโยชน์ทับซ้อนจากผู้ประกอบการ เช่น ใช้การตัดราคาค่าบริการในการท่องเที่ยว
- ความเชื่อมโยงระหว่างจุดท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง มีน้อยมาก ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ความโปร่งใสในการบริหารจัดการขององค์กรที่รับผิดชอบ
- การจัดเก็บค่าผ่านทางในอัตราที่แตกต่างกัน แต่ไม่ได้นำรายได้ที่จัดเก็บได้มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3.3 มุมมองของผู้ประกอบการกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ส่วนแบ่งด้านการตลาด)

- ให้ชุมชนจัดระบบการบริหาร และผู้ประกอบการเป็นตัวเสริม
- การแบ่งสัมปทานพื้นที่ท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่นโดยควรแยกให้ชัดเจนระหว่างพื้นที่ที่ให้นายทุนสัมปทานกับพื้นที่ที่เป็นของชุมชนและให้ชุมชนเป็นผู้ดูแล
- สนับสนุนมรดกเทศก์ท้องถิ่น และอาหารพื้นบ้านเพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้ชุมชน
- ศักยภาพของชุมชนในการบริหารงานการท่องเที่ยวในทุกๆ ด้าน เช่น ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ยังมีศักยภาพไม่ดีพอในการบริหารงานการท่องเที่ยว
- ชุมชนต้องมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์เป็นของตนเอง และมีจุดขายที่แน่นอน

ข้อเสนอแนะ

- ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยทำการวิเคราะห์ SWOT ในทุกๆ ด้าน เช่น ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว จุดขาย ความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดการ การบริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น
- ให้ภาครัฐสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งในด้านข้อมูล สื่อ และการประชาสัมพันธ์ การสร้างจุดขายในแต่ละพื้นที่ และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว
- สำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ประเภทของนักท่องเที่ยว ความต้องการของนักท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 4 บทบาทของสื่อ และการประชาสัมพันธ์งานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ผู้ดำเนินการประจำกลุ่ม: ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร

ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาและสรุปความคิดเห็นจากเวที

4.1 สถานการณ์ปัจจุบันของสื่อและการประชาสัมพันธ์งานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำ

- สื่อและการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นยังขาดเอกลักษณ์ของตนเอง และจุดขายของตัวเอง
- ภาครัฐยังไม่มีทิศทางในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน
- ชุมชนไม่มีความชำนาญในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวด้วยตนเอง

วิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนของสื่อในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ ต่อการส่งเสริมงานด้านการท่องเที่ยว

จุดแข็ง

1. การส่งเสริมงานด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระยะเริ่มต้น ยังสามารถจัดวางระบบการบริหารจัดการได้
- ทันการณ์

จุดอ่อน

1. แหล่งท่องเที่ยวยังขาดจุดขายที่แน่ชัดทำให้สื่อไม่สามารถประชาสัมพันธ์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
2. การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ต่อเนื่อง

มุมมองของสื่อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ

1. ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ (Zoning) แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความชัดเจน เพื่อความสะดวกในการวางแผนพัฒนาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
2. การกำหนดเขตพื้นที่ (Zoning) แหล่งท่องเที่ยวควรมีมาตรการที่ชัดเจนเกิดผลในทางปฏิบัติและก่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการจัดทำบทเรียนปลูกฝังเด็กและเยาวชนในชุมชนให้เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ดีและสามารถดำเนินงานได้
4. จัดทำหลักสูตรพิเศษเช่นการท่องเที่ยวพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา Destination management
5. สร้างเวทีร่วมระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการและ สื่อมวลชนเพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมอง
การส่งเสริมและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
วันจันทร์ ที่ 12 กรกฎาคม 2547

1. คุณสุนทร	ทองสุวิงศ์	ภาคประชาชน
2. คุณวิรัตน์	หุยกอง	ภาคประชาชน
3. คุณวิวัฒน์	อินชนะ	ภาคประชาชน
4. คุณเนื่อน	สังข์สุวรรณ	ภาคประชาชน
5. คุณทิพย์วิมล	พลรักษ์	ภาคประชาชน
6. คุณอรรณ	สัจโกชน	ภาคประชาชน
7. คุณวิเชียร	เสนานู	64 ม. 3 ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
8. คุณบุญรินทร์	ทองแก้ว	118 / 1 ม.1 ต.ชะอวด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
9. คุณเรณูรงค์	ทองแก้ว	1189/1 ม.1 ต.ชะอวด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
10. คุณทรงเกียรติ	หนูแสน	ผู้ประสานงานคั้นน้ำพัทลุง
11. คุณสุรพิศ	กิตติโก	ผู้ประสานงานคั้นน้ำพัทลุง
12. คุณประทีป	ศรีนวลเอียด	อบต.ปากพะยูน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
13. คุณกิตธนา	สุบรรพวงศ์	Advance Green 14-16 ถ.พาสว่าง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
14. คุณเอกพล	ดำรงจิรนากร	โรงเรียนสทิงพระวิทยา อ.สทิงพระ จ.สงขลา
15. คุณสมพร	สุวรรณเรืองศรี	โรงเรียนวัดบ้านแหลมกรวด อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
16. คุณวิชาณี	ศรีคง	โรงเรียนสตรีพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง
17. คุณชายแดน	เสถียร	เทศบาลนครสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา
18. คุณจำเริญ	เจริญวงศ์	ก้านันตำบลกระแสดินธุ์ อ.กระแสดินธุ์ จ.สงขลา
19. คุณนาคิน	แก้วบุญส่ง	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
20. คุณปรีชา	เผือก	ผู้ช่วยเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา ต.คูุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา
21. คุณขวัญชัย	เอื้ออารี	วนอุทยานเขาชัยสน จ.พัทลุง
22. คุณนันทวัน	ศิริ โภคภัณฑ์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เขต1 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
23. คุณพาขวัญ	สิงห์เทพ	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา
24. คุณสมบูรณ์	พงศ์เลิศนภาพกร	กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหิน
25. คุณมานิต	ทองใหญ่	กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหิน
26. คุณพูนทรัพย์	ศรีชู	กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่าหิน
27. คุณอาภรณ์	สาสนัย	ชมรมการท่องเที่ยวเกษตรเกาะขอม 19.จ.สงขลา
28. คุณคณิง	สาสนัย	ชมรมการท่องเที่ยวเกษตรเกาะขอม จ.สงขลา
29. คุณสมชาย	ชุมพาที	ชมรมจักรยาน จ.พัทลุง
30. คุณอุสัน	แหละหิม	ชมรมชาวประมง อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
31. คุณพุทธรักษ์	ฤกษ์ม่วง	บ.หาดใหญ่สมายทัวร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

32. คุณนงนาถ	ผ่องสุวรรณ	บ.หาดใหญ่สมายทาว์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
33. คุณกันดิน	สุวรรณ	บ.กรีนสเต จำกัด อ.โคกม่วง จ.สงขลา
34. คุณพิชชาภรณ์	ลิ้มรัตนกุล	ผู้ประกอบการทัวร
35. คุณชัฐรา	ทิพย์ยุทธ	โรงแรมนีโอบูตดิ โฮเต็ล อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
36. คุณชนุตเื้อ	แซ่เซ	ผู้จัดการหาดทองรีสอร์ทแอนด์ทราเวล
37. คุณสำราญ	เพ็ชรพิศาล	หัวหน้าฝ่ายสังคมโรงแรมเจบี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
38. คุณทรงพล	สมถวิล	ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 9
39. คุณพิชัย	สัจจา	สมท.พัทลุง
40. คุณจิตติมา	คกริช	โทรทัศน์สีช่อง 11
41. ร.ท.จิตติ	ไพโรฑูรย์	โทรทัศน์สีช่อง 5
42. คุณดำรง	เสวตพรหม	ประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง
43. คุณวินิจ	หุมนุรักษ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.
44. คุณวุฒิพงษ์	ตันพานิช	บริษัทจังกัด คายัค อ.เมือง จ.สตูล
45. คุณจรัช	ไชยารม	บริษัทจังกัด คายัค อ.เมือง จ.สตูล
46. คุณปรีชา	ทิตินพงศ์	สถาบันทักษิณคดีศึกษา อ.เมือง จ.สงขลา
47. คุณจาริต	ดิษฐ์ภักย์	ศูนย์ยุโรปจุฬาฯ กรุงเทพฯ
48. ดร.ปาริชาติ	วิสุทธิสมาจาร	ทีมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
49. ผศ.ดร.กำพล	มีสวัสดิ์	ทีมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
50. อ. อภิรมย์	พรหมจรรยา	ทีมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
51. คุณอรสา	คงทอง	ทีมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
52. คุณศักดิ์ชาย	คณกร	ทีมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประมวลภาพการประชุมระดมสมอง

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ศักดิ์ สุริยวารกุล. 2546. “การศึกษาเกณฑ์การวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา ตำบลเกาะขอม อ.เมือง จ.สงขลา,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- ธฤตวรรณ นนทพุทท. 2546. “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา
ป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอดงหลวง จ.พัทลุง,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- พรณิภาและคณะ. 2547. โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการวัฒนธรรมศาลโตนด: กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
เอกสารประกอบการประชุมปิดโครงการภูมิปัญญาทักษิณ จากระบวนกรรมและพฤติกรรม. สำนักงานกอง
ทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ :
กรณีศึกษาภาคใต้. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2544. การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณทะเลสาบสงขลา. สงขลา.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. 2543. การศึกษาแหล่งทรัพยากรเพื่อการนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณ
ทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลสาบสงขลา. สงขลา.
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ สถาบันทรัพยากรชายฝั่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2545. รายงาน
ฉบับสุดท้าย การทำกิจกรรมนำร่องเพื่อหาและทดสอบกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน. สงขลา :
สถาบันทรัพยากรชายฝั่ง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุวัฒนา ธารานิติ. 2525. “แนวทางการพัฒนาทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ”.
- สุรเชษฐ์ เขษมมาส และคณะ. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้. กรุงเทพฯ: ศูนย์
วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรสา คงทอง. 2547. คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ติดต่อส่วนตัว)